

7. Tekrar Testi

1. İlk Türk devletlerinde, Türk kağanının dünyayı idare etmek üzere Gök Tengri tarafından görevlendirildiğine inanılırdı. Tanrı kutuna kavuşmak ancak bütün Türk illerinin bir idarede toplanmasıyla ortaya çıkardı. Türklerde zamanla dünyayı huzur ve barışa kavuşturmayı gaye edinen bir fütühat felsefesi ve her yerde adil, eşitlikçi Türk töresini yürürlüğe koyma anlayışı ortaya çıkmıştır.

Buna göre İslamiyet Öncesi Türk devlet anlayışı ile ilgili olarak,

- I. Hükümdarlık babadan oğula geçer.
- II. Cihan hâkimiyeti anlayışı vardır.
- III. Gücün meşruiyet kaynağı tanrısaldır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

2. İslamiyet Öncesi Türk devletlerinde Bilge Kağan'ın sözlerine yansıyan halkını koruma, ihtiyaçlarını karşılama, yani "hizmet devleti" anlayışı, İslamiyet'in kabulüyle kağanların kişisel çabası olmaktan daha öteye giderek, bir devlet politikası hâline dönüşmüştür. "İnsanların en iyisi, insanlığa hizmet edendir." hadisini Müslüman Türkler kendilerine şiar edinmişlerdir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türklerdeki sosyal devlet anlayışı İslamiyet ile birlikte ileri bir düzeye ulaşmıştır.
- B) İslamiyet'in kabulüyle Müslüman Türkler farklı yönetim şekillerini benimsemişlerdir.
- C) Toplumsal yapıda sosyal hareketliliğin canlı tutulmasına önem verilmiştir.
- D) İslamiyet öncesi Türk devletlerinde teokratik devlet yapısı hâkimdir.
- E) Daha geniş coğrafyalara hâkim olma düşüncesi benimsenmiştir.

7. Tekrar Testi

3. Harita: İlk Türk İslam Devletleri

İlk Türk-İslam devletlerini gösteren yukarıdaki harita dikkate alındığında;

- I. Türklerin Bizans sınırına dayandığı,
- II. Gazneliler ile Karahanlıların çağdaş devlet olduğu,
- III. Türklerin geniş bir coğrafyaya yayıldığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III   D) II ve III   E) I, II ve III

4. Kutadgu Bilig, XI. yüzyıl Karahanlılar devri Türk-İslam kültürünün bir ürünü olup İslami dönem Türk kültürünün ilk manzum siyasetnâmesidir. Bu eserde yer alan ifadelerden biri şöyledir:

“Zulüm yanan ateştir, yaklaştanı yakar. Kanun su gibidir, akarsa nimet yetiştirir. Ey hâkim, memleketi uzun süre yönetmek istersen kanunu doğru yürütmeli ve halkı korumalısın. Kanun ile ülke genişler ve dünya düzene girer. Zulüm ile ülke eksilir ve dünya bozulur.”

Yalnız bu bilgiler dikkate alındığında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Adaletli bir yönetim oluşturulması istenmektedir.
- B) Halka karşı koruyucu bir devlet modeli sunulmuştur.
- C) Adaletin yerine getirilmesi için kanunun doğru uygulanması önerilmiştir.
- D) Devlet, kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla yurttaşa bazı yükümlülükler getirmiştir.
- E) Yasal korumanın hukuki bir çerçevede saptanması gerektiği ifade edilmiştir.

7. Tekrar Testi

5.

KARAHANLI DEVLETİ'NDE SOSYAL HAYAT	
Hükümdarın halkına karşı sorumlulukları Ekonomik istikrarı sağlamak, kanunları adalete uygun olarak belirleyip uygulayarak zorbalık ve kargaşaya engel olmak, ülke içinde dirlik ve düzeni temin ile huzur ve güven içinde yaşanmasını sağlamak.	Halkın hükümdara karşı sorumlulukları Hükümdarın emir ve fermanlarına mutlak itaat etmek, hazine hakkı olan vergiyi ödemek, hükümdarın dostunu dost, düşmanını düşman bilmek.

Yalnız bu bilgilere göre Karahanlılar ile ilgili olarak;

- I. devletin bir hizmet kuruluşu olduğu anlayışının benimsendiği,
- II. yönetenler ve yönetilenler arasında karşılıklı yükümlülükler olduğu,
- III. cihan hâkimiyeti ülküsünün amaçlandığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

6. Gazze Devleti en geniş sınırlarına Gazneli Mahmut zamanında ulaşmıştır. Gazneli Mahmut, Karahanlılarla anlaşarak Samanoğulları Devleti'ne son verdi. Diğer yandan Abbasi halifesini Büveyhoğullarının hâkimiyetinden kurtararak ondan sultan unvanını aldı. Hindistan'a yaptığı on yedi seferle İslamiyet'in bu ülkede yayılmasını sağladı.

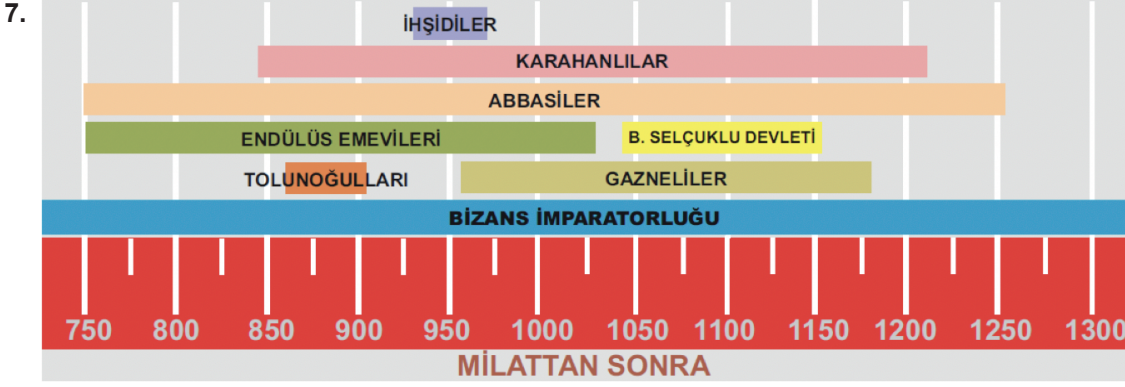
Buna göre Gazneli Mahmut'la ilgili olarak;

- I. Karahanlılar ile iş birliği yaptığı,
- II. Halifeliği ele geçirdiği,
- III. Türk siyasi birliğini sağladığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

7. Tekrar Testi

Verilen tarih şeridi dikkate alındığında aşağıdaki devletlerden hangisinin Büyük Selçukluların çağdaşı olduğu söylenemez?

- A) Karahanlılar
B) Abbasiler
C) Gazneliler
D) Endülüs Emevileri
E) Bizans İmparatorluğu
8. Tuğrul Bey 1055'te Bağdat'a girip halifeyi Büveyhoğullarının tahakkümünden kurtardıktan sonra halife ona "Doğu'nun ve Batı'nın hükümdarı" unvanını verdi. Bunu ifade etmek üzere de başına iki taç giydirdi.
- Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?**
- A) İslam dünyasının dinî liderliğinin Selçuklulara geçtiğinin
B) Türkmen beylerinin, Arap hükümdarlarının hizmetine girmeye başladığının
C) Selçukluların en geniş sınırlara ulaştığının
D) İslam âleminin dünyevi hâkimiyetinin resmen Türk hükümdarına verildiğinin
E) Abbasilerin fiilen sona erdiğinin
9. Büyük Selçuklu Devleti'nde ordunun çoğunluğu süvarilerden oluşurdu. Savaşlarda kendi yaptıkları ok, yay, kılıç, kalkan, mızrak ve hançer gibi hafif silahlar; kuşatmalarda da arrade (hafif taşlar atan silah) ve mancınık gibi ağır silah kullanırlardı.

Buna göre Büyük Selçuklu Devleti'nin askerî teşkilatı ile ilgili olarak;

- I. ordunun büyük bir bölümünün atlı birliklerden oluştuğu,
II. ağır silah teknolojisinden uzak kaldıkları,
III. Türklerin kendi silahlarını imal ettikleri

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve III   D) II ve III   E) I, II ve III

7. Tekrar Testi

10. Eski Türk telâkkisine göre ülke hükümdar ve ailesinin ortak malıdır. Bu Türk geleneğine uygun olarak Selçuklularda da devlet teşkilatı çok düzenli bir şekilde kurulmuştur. Selçuklularda hâkimiyetin yegâne temsilcisi hükümdardır ve yetkisini Allah'tan aldığına inanılmıştır. Selçuklu sultanı hayatta olduğu sürece çocukları vali ve melik sıfatıyla bazı bölgeleri idare etmiştir. Yanlarında ise onlara yardım etmesi için atabeyler bulunmuştur. Eğer çocuklar zayıfsa veyahut da yaşı küçükse atabeyler bundan faydalanarak güçlenmiştir.

Buna göre Büyük Selçuklularda devlet teşkilatı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Geleneksel veraset anlayışı değiştirilmiştir.
B) Devletin tek temsilcisi sultandır.
C) Hükümdar çocuklarının tahta çıkmadan devlet yönetiminde tecrübe kazanması amaçlanmıştır.
D) Meliklere devlet yönetiminde atabeyler yardımcı olmuşlardır.
E) Eski Türk devlet anlayışını devam ettirmişlerdir.

11. Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasında;

- I. taht kavgaları ile merkezî otoritenin zayıflaması,
II. Karahitaylılarla yapılan Katvan Savaşı,
III. Bâtınîlerin yıkıcı faaliyetleri

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

12. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra Abbasiler ve Samanoğulları gibi İslam devletleriyle yakın ilişkiler içine girdiler. Bu devletlerden aldıkları kurumları ve uygulamaları Türk devlet geleneği ve Türk töresiyle birleştirerek özgün bir devlet modeli ortaya koydular. Zamanla değişip gelişen bu modelin ilk temsilcilerinden olan Karahanlı Devleti'nde hükümdarlar, İslami isimler ve unvanların yanında Türkçe isimleri ve unvanları da kullanmaya devam ettiler. Böylelikle Türk töresini İslami geleneklerle kaynaştırarak iki medeniyet arasında köprü kurdular.

Buna göre Türk-İslam devletlerinin teşkilat yapılarıyla ilgili,

- I. İlk örnekleri Orta Asya'da Karahanlı Devleti'nde görülmüştür.
II. Türk kimliği muhafaza edilmiştir.
III. Farklı devletlerden etkilenilmiştir.

yargılarından hangilerinin doğru olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız III   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

7. Tekrar Testi

13. X. yüzyılın ikinci yarısında Oğuzlar arasında İslamiyet yayılmaya başlamış ancak XI. yüzyılda hâkim bir din hâline gelebilmiştir. Oğuz boylarından Müslümanlığı kabul edenleri, etmeyenlerden ayırmak için onlara Türkmen adı verilmiştir. XIII. yüzyıl başlarından itibaren artık Türkmen tabiri her yerde Oğuz adının yerine kullanılmaya başlanmıştır. Oğuzlar, Tuğrul Bey önderliğinde Selçuklu Devleti'ni kurmuştur. Tuğrul Bey, Şii Büveyhilerin baskı altında tuttıkları Abbasi halifesini kurtararak bozulan İslam birliğini yeniden sağlamıştır.

Yalnız bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Oğuzlar 1000'li yıllardan önce Müslüman olmaya başlamışlardır.
B) Müslüman Oğuzlara Türkmen denilmiştir.
C) Zamanla Türkmen kelimesiyle Oğuzlar kastedilmiştir.
D) Oğuzlar Abbasi Devleti'ne bağlanmışlardır.
E) Oğuzlar İslam dininin koruyuculuğunu üstlenmiştir.
14. Bir tarihçi "Türklerin İslamiyet'e hizmetleri yalnız siyasi, askerî ve idari sahalarda olmamıştır. Türklerin, İslam medeniyetinin gelişmesine de önemli katkıları olmuştur." demiştir.

Bu tarihçinin sözlerine aşağıdakilerden hangisi doğrudan kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Haçlı orduları karşısında İslam coğrafyasını korumuşlardır.
B) İslam halifesini Şii Büveyhoğullarından korumuşlardır.
C) Medreseler kurarak büyük bilim insanları yetiştirmişlerdir.
D) Anadolu'nun ve Hindistan'ın İslamlaşmasını sağlamışlardır.
E) İslam dünyasında siyasi birliği sağlamaya çalışmışlardır.
15. Horasan merkezli kurulan Büyük Selçuklu Devleti, Türkler ve İranlılar olmak üzere başlıca iki gruptan oluşuyordu. Bu yüzden devlet teşkilatında iki grubun da etkisi görülürdü. Selçuklularda vezirlik kurumunda Abbasi, Sasani ve Gazne tesiri vardı. Devletin mülki teşkilatına İranlılar, askerî teşkilatına Türkler hâkim olmuştur.

Buna göre Büyük Selçuklu Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Horasan bölgesine hâkim olmuşlardır.
B) Farklı unsurları tek bayrak altında yönetmişlerdir.
C) Devlet teşkilatlanmasında İslam-İran geleneğinin etkileri olmuştur.
D) Kendinden önce yaşamış devletlerin birikimlerinden yararlanmışlardır.
E) Türkler İslamiyet öncesi uğraşlarını devam ettirmişlerdir.

7. Tekrar Testi

16. Nizâmülmülk ünlü eseri Siyasetname’de: “Sultan haftada iki gün Divan-ı mezalime oturarak mazlumun hakkını vermelidir. Halkın işlerinden gafil olmamalı fakiri, kimsesizleri gözetmelidir. Cömert olmalıdır. Memleket meselelerinde acele etmemeli, işin hakikatinin ortaya çıkması için araştırılmasını emretmelidir. Devlet işlerinde takip edeceği siyaseti, âlimler ve cihan görmüşlerle konuşarak tespit etmelidir. Ferasetli olmalı, meseleler üzerinde kafa yormalı, töre ve geleneklerle ilgili olmalıdır. Hak edenlere görev vermeli ve devlet görevlilerini sürekli denetim altında tutmalıdır.” demiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi hükümdardan beklenen davranışlardan biri değildir?

- A) Devlet işlerinde karar vermeden evvel istişare yapması
B) Devlet işlerinde adil davranması
C) Görevlendirmelerde liyakati esas alması
D) Bir konuyu her yönüyle tetkik edip sonra hükmetmesi
E) Devletin çeşitli kademelerinde üst düzeyde görevlerde bulunmuş olması

17.

Türk tasavvuf tarihinin ilk edebî eseridir. Hoca Ahmet Yesevi tarafından Türkçe olarak yazılmıştır.	I. Kutadgu Bilig
XII. yüzyılda Edip Ahmet Yükneki tarafından yazılmıştır. Eser içerik ve edebî yönüyle Kutadgu Bilig’in devamı olarak kabul edilmiştir.	II. Divânü Lûgati’t-Türk
Türk tarihinin ilk sözlüğü olup, Kaşgarlı Mahmut tarafından 1077 yılında Abbasi Halifesi Muktedi Billah’a sunulmuştur.	III. Atabetü’l-Hakayık
Yusuf Has Hacip eserini 1070’te Doğu Karahanlı Hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han’a Türkçe olarak sunmuştur.	IV. Divân-ı Hikmet
	V. Zic-i Sencerî

Yukarıdaki tabloda verilen bilgiler ile eserler eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

18. Kutadgu Bilig’de devlet teşkilatının özelliklerine ilişkin şu ifadeler yer almaktadır: “Memleket tutmak için çok asker ve ordu lazımdır, askeri beslemek için de çok mal ve servete ihtiyaç vardır. Bu malı elde etmek için halkın zengin olması gerekir, halkın zengin olması için de doğru kanunlar konulmalıdır. Bunlardan biri ihmal edilirse dördü de kalır, dördü birden ihmal edilirse beylik çözülmeye yüz tutar.”

Buna göre devletin varlığını sürdürebilmesi için;

- I. yönetici sayısının artırılması,
II. ekonominin güçlü olması,
III. adaletin hâkim olması

durumlarından hangilerinin gerekli olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

7. Tekrar Testi

19. Selçuklularda şehzadeler küçük yaşlarda eyaletlere melik olarak gönderiliyordu. Kendilerini yetiştirmek ve işlerini idare etmek üzere onlara birer atabey tayin ediliyordu. Şehzadeler büyüdükten sonra da onların veziri ve kumandanı olarak kalan bu atabeyler, devlet adamı olarak yetişmelerinde faydalı oluyordu. Ancak atabeylerin, Melikleri sultanlığa kışkırtmak ve o sayede kendi mevkiilerini yükseltmek amacıyla sebep oldukları sarsıntılar devlete büyük zarar vermiştir.

Verilen bilgiler dikkate alındığında Atabeyler ile ilgili olarak,

- I. Meliklerin yetişmesinde önemli rol oynamışlardır.
- II. Devlet idaresinde söz sahibi olmaya çalışmışlardır.
- III. Melik unvanını kullanmışlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III

20. • 1040 Dandanakan Savaşı
• 1048 Pasinler Savaşı
• 1071 Malazgirt Savaşı

Aşağıdakilerden hangisi verilen savaşların ortak özelliğidir?

- A) Bizans İmparatorluğu ile Türk devletleri arasında gerçekleşmiştir.
B) İlk Türk - İslam devletleri döneminde yapılmıştır.
C) Anadolu'nun Türkleşmesinde etkili olmuştur.
D) Yeni Türk devletleri kurulmuştur.
E) Bizans Anadolu'dan tamamen çıkarılmıştır.

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.